„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свеца.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији,
а рукописи
Уредништву „БРАНИКА“
у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 24 или 30 дин.
на по године: К 12 или 15 дин.
на четврт год.: К 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају
10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда
ситних слова.

Уредништво и администрација »Браника« налази се у кући др Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска ул. бр. 11.

Број 39. У Новом Саду, у четвртак 17. фебруара (2. марта) 1905. Година XXI.

Озбиљни знаци.

Имали смо прилике, да упозоримо на извесне знаке, који нам јасно показују, да ратна управа у Бечу живо ради и да се спрема за све евентуалности, које могу да наступе на Балканском Полуострву. Има већ две-три недеље, како се град Петроварадин снабдева новим топовима и муницијом, али, осим тога, нема дана, а да овуда не прође према јужној граници теретни воз са ратним материјалом. Све су то јасни симптоми озбиљног времена, у коме живимо, и судећи према свим тим знацима, ми идемо у сусрет озбиљним догађајима.

Што смо ближе пролећу, у Македонији и Старој Србији све се више крећу бугарске комите. Они систематски убијају Србе, изазивају нереде, а крајњи резултат тога биће то, да ће једнога лепог дана Аустрија наћи повода, да „прави реда“ у оним крајевима. Шта ће пак de facto значити то прављење реда, о том, држимо, не може бити сумње. Руковођена политиком „Drang nach Osten“, бечка камарила стално тежи за тим, да на европском истоку нађе осим Босне и Херцеговине још једну етапу, са које ће лакше моћи продирати према својој мети, коју она тако жељно тражи, — према Солуну.

Мислимо, да нећемо погрешити, ако утврдимо, да нагло превлачење ратног материјала на јужне границе наше монархије не пада *случајно* у исто доба, кад је аустро-угарска ескадра дошла у Солун. То има све свог смисла и како који дан, постаје све јасније, да је бечка политика вољна да остварује своје планове. Мада је између Аустро-Угарске и Русије г. 1897., за време посете цара и краља Фрање Јосифа у Петрограду, склопљен споразум у погледу политике на Балканском Полуострву, која треба да кулминира у одржању status quo-а, — ипак сваки час видимо, како је Русија изиграна тим споразумом. Аустрији је добро дошао метеж, који бугарашке чете праве у косовском и битољском вилајету, и зато се чине тако нагле војничке спреме. Тренутак за извођење политике Drang-a nach Osten згодан је за Аустрију. Барем тако рачунају у Бечу. Русија је данас у највећој мери ангажована на Далеком Истоку, и она не би — мисле у Бечу — могла на две стране правити фронт. Међутим, држимо, да је ту бечки рачун нетачан, јер Русија, и поред садашњег свог рата, не би могла никада дозволити да се на Балканском Полуострву учини тако нешто, што би значило самртни удар словенским интересима.

Но и осим Русије има држава, које не би могле дозволити, да Аустрија изврши своје намере на Балканском Полуострву. Берлински Конгрес дао је Аустро-Угарској мандат за окупацију Босне и Херцеговине и да држи своје гарнизоне у Новопазарском Санџаку. Кад би она хтела даље да иду, ту би јој се испречиле чак и оне државе, које иначе пријатељују са Аустро-Угарском. Енглеска би била противна аустријском продирању на европски исток из разлога, што симпатише с Бугарском; Италија има својих интереса у Албанији, који се сукобљавају са аустријским аспирацијама. Немачкој такође не иде у рачун да Аустрија стече превалентан утицај на Балканском Полуострву.

Ствари на Балканском Полуострву долазе у критичан положај, зато балканске државе морају бити јако на опрезу.

Руско-јапански рат.

Борба на источном крилу.

Петроградска Телеграфска Агентура јавља 13. (26.) фебруара о. г.: Јапанци су данас наступили у три колоне против Каутулинског кланца, где сада бесни упоран бој. Јапанци имају знатну убојну снагу. У центруму и на левом крилу влада мир. Време је за Јапанце неповољно. Одељење, које се јуче повукло на положај код Санлпунју-а, утврдило се са авангардом у кланцима пред положајима. Пред вече се предње трупе Јапанаца приближе кланцима, али нису ступиле у борбу. Јутрос отпоче канонада у близини Каутулинског кланца. У центруму се чује топовска ватра.

Генерал *Куропаткин* телеграфише 13. (26.) фебруара: Непријатељ је продужио офанзиву против наших трупа код Чинкеченга и обишао је оба крила наших трупа, особито лево крило. И против Каутулина су Јапанци наступили, пошто су обишли наше лево крило, али су сви напади на Тангун и дефиле Бејдалингу сузбијени. Пуковник *Горски* је тешко рањен у главу. Сибирски козаци под заповедништвом *Баумгартена* давали су јак отпор. Јапанска офанзива против Бањапудзе сузбијена је. На појединим тачкама нашег положаја приморали су наши добровољци јапанске предстраже да се повуку.

Трећа руска ескадра.

Енглески министар-председник изјавио је, да је учинио потребне кораке, да се при путовању треће руске ескадре не догоде оне немиле појаве, које се десише у ноћи 8. октобра прошле године. Из Фридерихсхафена јављају, да је трећа руска ескадра прекјуче у вече отпловила у западном правцу.

Станице за угаљ.

„Рајтеров биро“ јавља, да још нису потврђене вести, по којима су тобож јапански агенти у близини острва Сешеља хтели да откупе неколико острва, на којима би се угаљ истоваривао.

ЛИСТАК.

ДОЦКАН.

Приповетка **Данице Чакловићке.**

(Наставак и свршетак.)

Доктор приђе Дари. „Ви сте, госпођице, изговорили веома зреле мисли, за тако младу главу. Дозволите ми, да се опет вратим на наш разговор.

«Врло радо, господине, стојим Вам на услузи.»

Тек што пођоше, придружи им се судац и рече: «Извините г. докторе, госпођица ми је обећала да ће ми дати извешћа о неким познаницима . . .»

«Онда извините, молим,» рече Илић, поклони се и оде за Лазићком.

«Доктор се канда жури с изјавом», помисли Вења. Пажња докторова према Дари, подиже јој још више цену у његовим очима.

«Само би још то требало, да Вас тај неочешљан Епикурејац мори и даље својим разлагањем о љубави. Од куд долази, да Вам се толико намеће?»

«Ја не налазим никаква наметања у томе, ако човек жели да настави започети разговор. Каква извешћа желите од мене!»

»Ала сте се променили!« рече, не одговоривши ништа на њено питање. Ко би мислио, да ће оно стидљиво девојче од пре, стећи толико самопоуздања! Чисто изгледам сад поред Вас, као сплетено ћаче, које не зна шта да говори.«

»Онда ћу морати ја говорити за обоје«, одговори Дара несташно.

»Причајте ми што о вашима!« замоли Вења. Али кад му она поче причати, ускрснуше од једном у души му све слатке успомене давне прошлости. Он је више и не слушаше, толико беше утонуо у то слатко-тужно сећање.

»Чисто ми се чини, да се нисмо растајали, тако ми живо изађе све пред душу — па ипак, каква разлика!... Живот не одржи никад оно што обећава!«

»Живот — или ми? . . . Шта Вас доведе наједаред на те сетне мисли?«

«Може бити познавање сама себе — уверење, да вредим мање него други.»

«Разумем, на сваког наиђу кад-кад тренутци самопознавања.»

Вења се угризе за усне. Она га исмева — извесно воли Новића.

«Реците ми, молим Вас», — поче без икаква прелаза — «куд се део онај плави слушалац филозофије, што је редовно играо с Вама котиљон на великошколским забавама?»

«Мислите ли г. Новића? Он је управитељ на реалци у С. и стекао је врло леп глас у научној књижевности са својих стручних, темељно написаних расправа.»

Ноћ се беше већ спустила, и они се упуте у кућу, када се зачу потмула грмљавина и севну прва муња. Дара цикне престрављено, и покрије очи рукама. «Драги Боже, спрема се непогода, бар да се стрпи док не уђем у воз, колодвор је тако далеко.»

«Зар се бојите?»

«Ужасно, увиђам да је детињарија, па ипак не могу да савладам страх.»

«Одложите пут за сутра.»

«Не могу, јавила сам већ тачно час свога доласка, па не ћу ништа да мењам у распореду. Кад се мора ићи, нашто одуговлачити, што дуже траје, у толико је тежи растанак.»

«Ви одлазите, али се надам не за дуго... Не заборавите да остављате искрене, одане пријатеље у завичају. Па ако Вам један или други буде потребан — на пример.... ја.... та ми смо стари пријатељи...»

Он је ухвати за руку.... ватра га све више подузимаше.

«Даро, Даро! где си?» зачу се Лазићкин глас из куће? Дошао је брзојав за те!»

«Боже! да се није десила несрећа!» викне Дара уплашено, истргне руку, и потрчи у кућу.

У осветљеном предсобљу стајала је Лазићка с доктором; она преда Дари брзојав, која га отвори и прелети брзо.

„Да није каква рђава вест од куће?»

«Није, није ништа рђаво . . . драга тетка . . .» рече и бризне у плач.

«Шта ти је, што плачеш, дете?» запита Лазићка брижно.

«Не брини се,» рече и утре брзо сузе руком, савије брзојав и метне у шпаг . . . «не брини се, кад ти кажем, све је у реду.»

«Но сад је крајње време да се разиђемо, господо,» окрете се Лазићка мушкима. Дара треба мало да се одмори.«

Илић се одмах препоручи и оде.

»Тек што се човек почне радовати виђењу, ваља се опет растати«, рече Вења елегично.

»Па ипак, беху лепи ти последњи часови и остаће нам вазда у милој успомени, драги пријатељу«, одговори Дара, пруживши Вењи руку и стиснувши је топло.

Он је погледа изненађено и сад тек спази да јој је лице чисто преображено од среће и радости.

»То учинише моје речи мало час« — помисли... »До виђења... Даро!...«

Јапански планови.

Јапан намерава, да у току једне године изради нову флоту од самих торпиљера. Сваки брод био би од 380 тона и имао би брзину од 29 чворова. 10 готових бродова већ су стављени у саобраћај.

Политички преглед.

— **Криза у Угарској.** Политичка ситуација у Угарској још је увек непромењена. Експериментисање грофа *Андрашиа* с коалицијом потпуно се изјавило. У политичким круговима поговара се, да ће владар позвати политичаре, који су на становишту нагоде 1867. г., у првом реду биће позват *Векерле.*

Међутим је гроф *Тиса* изјавио у либералном клубу ово: За решавање кризе су два начина: Да опозиција састави владу са дисидентима или, да све странке, које су на становишту нагоде 1867. г. склопе коалицију и саставе владу, јер само овакове две владе су данас могуће у Угарској. Пошто пак ни опозиција па ни влада не попуштају од свога становишта, то је *коалицијона влада немогућа.* Имало би се дакле покушати с другом. Но гроф Тиса рачуна, да би могао саставити већину од либералаца, Саса, дисидената, народне и хрватске странке. Али дисиденти у листу „Bud. Hirlap“ већ унапред изјављују, да они неће ступити у никакав савез са либералцима, већ ће ићи на руку само оној влади, коју ће потпомагати опозиција. Према томе је, вели „Bud. Hirlap“, данашњи положај замршенији него што је икада био.

— **Међународни пољопривредни завод.** Италијански краљ Виктор Емануило III. својом иницијативом покренуо је извођење једног међународног споразума о унапређивању пољопривреде и пољопривредника и о установљавању једног централног међународног завода, који би тај задатак вршио. Ова велика мисао даровитога италијанскога краља долази у исти ред оне величанствене иницијативе рускога цара Николе II, да се међународним споразумом заведе расправљање међународних спорова путем изборнога суда и поради на општем миру и разоружању. Царева је мисао и иницијатива замашнија, идеалнија, али и много тежа за практично извођење, док је мисао италијанскога краља практичнија и лакше остварљива. Договорна међународна брига о економском напредовању, које се оснива на земљорадњи, тако је плодна и животворна замисао, да ће јој се сви народи с највећом готовошћу одазвати, а нарочито они, који, као и наш народ, скоро искључиво на пољопривреди оснивају свој економски живот. Нарочито се ми мали земљораднички народи, чија је привреда изложена опасностима од јачих економских и политичких чинилаца, можемо надати само добру од благотворне установе, коју је италијански краљ покренуо. Наш краљ, чим је дознао за то, одмах је послао краљу Виктору Емануилу ову депешу: „Хитам да Вашем Величанству честитам на иницијативи, коју сте предузели за стварање једне међународне пољопривредне установе, која ће без сумње у свима земљама наћи симпатична одзива.“ На ову честитку је италијански краљ одговорио: „Журим се да Вашем Величанству захвалим на храбрењу, које с толико доброте указујете мојој иницијативи. Ја се надам, да ће ова установа постати драгоцен елеменат за пољопривредни напредак“.

У зачетку су два велика добра, оно из Петрограда, које се већ почело у Хагу остваривати, и ово из Рима, које ће брже напредовати. Желимо им најлепше успехе.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 16. фебруара 1905

— **Опомена нашим претплатницима.** Према томе, што је време за претплату на I. четврт о. г. већ прошло, то овим опомињемо наше поштоване претплатнике, да ће се од сада свакоме, ко само и са **једним** месецом буде у заостатку, безусловно лист обуставити.

— **Родољубив прилог.** Г. Никола *Николић,* протојереј и умировљени парох у Кнезу. послао нам је 300 К, намењених овим целима: Српском Учитељском Конвикту 100 К, Матици Српској 100 К и Српском Народном Позоришту 100 К. Новац је предат на место свог опредељења. Нека је хвала г. протојереју Николићу на том родољубивом прилогу.

— **Американски кукуруз.** Како са *Реке* јављају, прва северо-американска пошиљка кукуруза за речке фирме (1400 тона) стиже на Реку половином марта паробродом „Ерас“ друштва Аустро-Американа. Још у току овог месеца долазе четири пароброда с кукурузом са Ла-Плате.

— **Приложници светој цркви.** Из банатског Новог Села добили смо ове редове: „Браћа: Шандор *Јовановић,* чиновник у министарству финансија у Будимпешти. и млађи му брат др. Миша *Јовановић,* професор на универзитету у Загребу, приликом смрти своје миле матере, која је из Загреба у Ново Село пренета и у породичну гробницу сахрањена, завештали су нашој срп. прав. црквеној општини 600 круна и уложили су их у Прву панчевачку заједницу за вађевину да се од камата редовно сваке године о св. Јовану одржи парастос њиховим упокојеним родитељима *Јовану* Јовановићу, многогодишњем поштару новоселском, и матери *Олимпији,* и наша општина савесно ово завештање извршује. Па онда, из поштовања и благодарности према својим милим упокојеним родитељима и из велике љубави према својој цркви, ради вечне успомене, браћа Јовановићу даровали су нашој светој цркви о Божићу два врло лепа и скупоцена чирака, сваки за седам свећа пред иконостасом. Скупштина црквене општине новоселске у својој седници једногласно је решила, да се приложницима свете цркве записнички изрази благодарност и да им милостиви Бог поклони здравље и дуг живот.

— **Разно из Србије.** У скупштинској седници од 10. о. м. прочитан је одборски извештај о законском предлогу за грађење и експлоатацију железнице В. Градиште-Мајдан-Пек. Овај ће се извештај ставити на дневни ред за једну од идућих седница. — На пролеће ће почети са предходним радом за зидање новог краљевског дворца, а до године ће се почети и зидање новог дворца. — 9. о. м. прочитан је у скупштини краљев указ, којим се влада овлашћава да може поднети Скупштини пројекат трговинског уговора између Србије и Немачке. — Из посланичких кругова у Београду чује се, да ће се седница Народне Скупштине одложити 25. о. м. на неодређено време, а за поновни састанак зависиће од резултата преговора о зајму и о куповини брзометних топова.

— **Споразум босанских Мухамедоваца.** Сарајевска „Српска Ријеч“ доноси вест из Травника, да је утврђен споразум међу мухамедовским првацима за даљи рад на верском просветном пољу. По свршеном договору хаџи *Салих* еф. *Алајбеговић, Ахмеш* еф. *Карабег* и *Шериф* еф. *Арнаутовић* и још неколико травничких одличних Мухамедоваца отишли су *Дервиш* бегу *Миралемпашићу* у Јемаиличе код Бугојна, где се налази већ три године интерниран. Представници мухамедовски из Херцеговине отпутовали су затим у Бања-Луку да и тамо утврде споразум.

— **Нове банкноте по 10 круна.** „Аустро-угарска банка“ 12. ов. м. пустила је у саобраћај нове банке од 10 круна с датумом од 2. јануара 1904. Старе банке с датумом од 31. марта 1900. важиће до 28. фебруара 1907. путем плаћања и замене, а од тога дана, па све до 28. фебруара 1913., примиће их аустро-угарска банка само у замену. Нове банкноте од 10 круна дуге су 135 милиметара а широке 80. Слика је ноте штампана у љубичастој боји. На једној страни је текст у 8 разних језика, који се говори у земљама заступаним на царевинском већу у Бечу, а на другој страни само мађарски.

— **Пловидба на Сави**. Од 1. марта по новом календару лађе I. Дунавског паробродског повлашћеног друштва почеће вршити саобраћај за пренашање робе на свима савским станицама.

Нова аутопсија. Онај ак-радикал у Сентомашу, кога су Сентомашани не познавајући његов „челик-карактер“, изабрали за општинскога *лекара,* пронашао је *нову аутопсију* при прегледању мртваца, те даје дозволу да се и *живи* мртваци сахрањују, само ако су *Браниковци,* јер из санитетних обзира не треба да *„куже ваздух и да расиростиру смрад“.* Тим китњастим *стилом* у „Застави“ *захвалио* се исти ак-радикал Браниковцима у Сентомашу, који су га бирали за општинскога лекара. Но пошто радикална странка броји у својим редовима као прваке: лекара у Карловцима, и новога доктора у Новом Саду, и новога физика у Сентомашу, то ће од сада поред човека „јуначкога дела“ и „историјскога ножа“ водити радикалску политику медицински факултет радикала, који је пронашао *нову аутопсију.*

»До скора виђења!«

Кад се при поласку још једном окрете, спази је где стоји у вратима као лепа слика слатка мира; он јој махно руком још једаред...

»Сви спавају као топови«, прогунђа судац пењући се уз мрачне степенице. »Шта да радим сад сам код куће, не могу лећи у девет сахати?« За рад или читање не беше ни најмање расположен. Нешто га је гушило, . . . ваљда запаран, загушљив ваздух. Приђе прозору, отвори га и гледаше дуго у мрачно небо, које пресецаху кад-кад ватрене муње.

»Да ли је брзојав од Новића? Којешта! Да је имао озбиљне намере, не би дозволио да иде у Беч. Можда га ипак воли, иначе би била предусретљивија према мени«. Та мисао га стаде мучити као каква рђава вест, душу му обузе љубомора, поче нервозно ходати по соби, мислећи непрестано да Дарине врлине, које је сад тек упознао. Она му се вечерас указа као каква слика, која је стајала у мраку и дошла у згодну светлост . . . Сасма, као створена за њега . . . још млада, . . . свежа . . . лепа, интелигентна, врло подесна да му заслади овај досадан, једноставан живот.

Зашто је тек тако доцкан увидео, како би леп био живот у двоје са тако дивном женом!

«Глупост је, будити старе, заспале успомене! Шта ми је остало од овог виђења, до ли овај неугодан осећај, овај душевни немир... Морам гледати да га се отресем, да се с киме разговорим.... само не ову несносну самоћу!»

Пође у читаоничку кавану, али кад отвори врата и спази иста свакидашња, досадна лица у задимљеној дворани, спопадне га такво гнушање, да брзо затвори врата и изађе на улицу. Ишао је чисто бесвесно улицама, кад се наједаред нађе на путу, који води теткином летњиковцу.

«Натраг! Будало!» викне љутито сам себи, и врати се кући.

«Или сам у грозници, или жи је ударило вино у главу, говораше сам себи... «Руке ми горе... по сутра ћу одмах довести све у ред... Писаћу Драгошу да долазим...» Свуче се, угаси свећу и легне. «Покушаћу да заспим, до сутра је све прешло... Кад бих само знао, да-ли воли Новића? Или га је хвалила само да ме начини љубоморна... та жене уживају да нас муче...» Такве мисли не дадоше му заспати. Из њих га истрже ужасан пуцањ грома и читав пљусак кише изли се у собу кроз отворен прозор.

Скочи из кревета. Прва му мисао беше, како ће Дара сама отићи до колодвора по овом ужасном времену, а још се и боји грмљавине... тетка је тек не може пратити. Погледа на сахат, стао је, заборавио је да га навије. «Ваљда нећу задоцнити,“ помисли и поче се брзо облачити. Бура је беснила: киша, помешана са ситним градом, шибала му је немилице лице, кад је изашао на улицу, сваки корак беше борба са побеснелим елементом... па ипак му се чињаше да му са сваким кораком спада неки терет са душе.

„Не рече-ли она сама вечерас, да љубав спопадне човека као грозница. Кад би знала да сам пошао к њој!... Онај топли стисак руке . . . па рече: «драги пријатељу, . . . до скора виђења!» нису без дубљег значаја . . . ала ће се изненадити!»

У души му нестаде све више и више сумње, која га је до скора мучила. Обузе га страст . . . пола љубав, пола вино. У таквом расположају не види ни најпаметнији ствари онако, као што су, него као што их жели.

Једва стиже до летњиковца. Све је мрачно, ипак је задоцнио, отпутовала је. Али не, тамо се види светлост, чује разговор. Он зазвони.

Прозор се отвори, тетка викне: «Ко је?»

«Ја — Вељa!»

«Шта те доведе по том времену, ако Бога знаш?» викне зачуђено. «Јово, иди отвори брзо врата, господину!» Вељи закуца силно срце, кад кључ зашкрипи у кључаоници. Тетка га дочека у предсобљу. «Шта те дотера амо, да ниси и ти посвећен у тајну?» викне весело.

«У какву тајну?“ запита, а срце му се чисто следи.

Кад дођоше у сред предсобља, под лампу, погледа га тетка и не мога се задржати него прсне у смех! Изгледао је дешператан, покисао скроз и скроз, да је вода цурила с одела, беше сав блатом попрскан и дрхтао је од зиме.

Лазићка га погледа поново и помисли: «Је-ли могуће да је овај мирни, хладни човек полудео? — Шта је с тобом, Вељо?» запита, пошто он једнако ћуташе.

«Мислио сам — промуца — мислио сам, да ти не ћеш моћи испратити Дару по овом времену на колодвор, па сам дошао, да се понудим.

«Дару?» Она се досети одмах свему. Падне јој на ум његово писмо о победиоци, и једва угуши осветљив осмех.

«Дара, драги мој, не зна у овај мах, да ли је на небу или на земљи. Причала сам ти о професору Новићу да је проси. Брзојав беше од њега, јављао је свој долазак . . . зато је сиротица плакала — то беху сузе радоснице. — Не претварај се — сигурно ти је она што наговестила, па си дошао да честиташ.»

Вељи беше сад једино до тога стало, да сакрије прави узрок доласка, та му мисао поврати присебност. »Наравно, немој мислити, да сам ја тако глуп — кад стигох дома, почех размишљати о свему и наравно да ми беше све јасно.«

»О, ти матори глумче!« помисли тетка.

»Но пошто не бејах баш сасма сигуран, дођох...«

»Баш сам ти ја права будала! Човек покисао као пољски миш, а ја стојим ту с њим и развезла

Новости са стране.

— **Ескими и новине.** Новине свуда излазе па чак и у хладној земљи Ескима. У Греланду излазе само једне новине и то једаред месечно. Новине се зову „*Калорбемик*“ и штампане су на ескимском језику. Истина излазе једар месечно, али су изгледи да ово месечно издање потпуно задовољава читалачку публику. Г. *Молер*, тако се зове уредник и сопственик новина, штампа само онолики број примерака колико има претплатника. Може се претплатити на годину, шест месеци, три месеца, па чак и на један месец — дакле само на један број. Годишња претплата износи: једну куну, тромесечна: две пловке, а месечна једно пиле. Уредник и сопственик новина један део живине поједе, а остало као кожу од куна продаје. Без сваке сумње, одлично напредује, јер г. Молер има једну пространу дрвену кућу, обојадисану белом и црвеном бојом, што се у овим далеким и хладним пределима сматра као знак луксуза и богаства.

— **Савез против клептоманије.** У Њујорку изазвао је велику сензацију проглас двадесеторице тамошњих највећих трговаца. Они наиме јављају грађанству, да су склопили савез против свију дућанских кесароша и лопова и да ће без обзири на њихов друштвени положај свакога клептомана предати властима на суђење. Споменути њујоршки трговци утврдили су, да им годишње бива украђено робе у вредности од 2 милијона марака. Број дућанских лопова у Њујорку износи читаву легију. Они су регрутовани из свих слојева грађанства почевши од најотменијих дама до најобичнијих злочинаца. Даме, које долазе и пазаре за огромне суме, имају обичај да украду по који предмет од са свим непознате вредности, који можда ни 50 пара не вреди, али оне морају да украду, јер пате од клептоманије. Каква је онда разлика између тих отмених крадљивица и професионалних лопова најниже врсте? Отмена дама купује скупе предмете и украде онда ситницу, коју би јој сваки трговац, с обзиром на потрошене знатне суме, радо поклонио, док професионална крадљивица потроши неколико пара, а украде ствари од велике вредности. Један њујоршки трговац овако се изражава о клептоманима: „Са позитивношћу могу рећи да од 100 дама 10 краду. Полиција и настојници у радњама стекли су уверење, да се од 100 дама тек 5 могу ухватити. До сада су отмени клептомани добивали укор, али од сада ће као сваки други крадљивац кривично да одговарају. На тај начин мисле власници трговина, да ће стати на пут томе друштвеном злу. Пошто су по радњама ради угледа безбројни ситни предмети изложени, а пошто је навала велика а и познавање клептомана немогуће, то је било тешко ерујирати праве крадљивце. Између силних ухваћених клептомана сви су били тако обучени, да су украдене предмете могли лако и брзо сакрити. Широки рукави, велики муфови и вешто удешени џепови врло су олакшавали маневре дућанских крадљиваца. Поједине радње већ су дуже времена бележиле имена ухваћених клептомана, која ће сада јавно публиковати. Нема сумње да ће се на тај начин редуковати број дућанских крадљиваца, али да ће се он неосетно истребити, о томе не треба ни мислити.

— **Рад у човечијем телу.** Одавно су већ научњаци утврдили, да човечје тело има тачно стопедесет костију, које већих које мањих, и пет стотина најразноврснијих мускула. Исто тако је утврђено, да тежина крви једног зрелог и нормално развијеног човека износи петнаест килограма; дужина срца мери петнаест сантиметара, а срце куца, код уредног стања здравља просечно седамдесет пута у минуту. 4.200 пута за један сахат, и скоро четрдесет милијона пута за годину дана.

За време сваког откуцаја срца пројури кроз њ четрдесет и четири грама крви или за двадесет и четири часа свега 4.355 килограма.

Сва крв, што се у човечјем телу налази, протече кроз срце за три минута.

Плућима је у нормалном стању потребно за један минут пет литара ваздуха; човек дише у сахату хиљаду и двеста пута, удишући триста литара ваздуха.

Кожа је на телу човечјем трострука, разне дебљине од три до шест милиметара; сваки квадратни милиметар може да има дванаест хиљада пора, а дужина тих пора укупно може да изнесе, кад би се наставиле једна на другу до педесет километара.

Ето сад и то знате.

— **Верење на турском двору.** Из Цариграда јављају, да је султан *Абдул Хамид* одобрио, да се његова кћи султанија *Алија* вери са *Африк-Хикмет* бејом, чланом државног савета и сином министра правде *Абдурахман* паше.

НОВИЈЕ.

Цетиње, 15. фебруара. Између Србије и Црне Горе потписан је трговински уговор.

Руско-јапански рат.

Лондон, 15 фебруара. Близу је *одлучна битка* за посад Мукдена.

Њу-Чванг, 15. фебруара. „Рајтер“ сазнаје, да се на целој линији бије битка, нарочито на десном јапанском крилу и да Јапанци бомбардују Мукден.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Будимпешта, 16. фебруара. Министар-председник гроф Стеван Тиса отпутовао је јутрос у Беч.

Немири у Русији.

Петроград, 16. фебруара. У целом Кавказу владају анархистичке прилике, према којима је војска немоћна.

Руско-јапански рат.

Токио, 16. фебруара. Маршал Ојама јавља: После жестоке борбе паде Чинкеченг у јапанске руке. Руси побегоше на север, на бојишту оставише 150 мртвих.

Њу-Чванг, 16. фебруара. Хунхуске чете готове су да не узнемирују повлачење руских одељења, ако овима пође за руком да се спасу од заобилазног кретања Курокијева.

Петроград, 16. фебруара. Све власти иду из Мукдена у Харбин. Генерал барон Каулбарс напушта положаје на реци Хунхо-у. Потпуно повлачење иза Мукдена свршена је ствар.

Москва, 16. фебруара. Генерал Стесељ је изјавио изасланству које му је варош Москва послала са хлебом и сољу, ово: Није наша кривица била, што је морао пасти Порт-Артур. Ми смо се одупирали док смо могли. Порт-Артур сам морао предати, да избегне крвопролиће. Није било ни муниције ни хране.

Лондон, 16. фебруара. Из главног стана генерала Курокија јављају, да су Јапанци добили велику победу над генералом Рененкамфом.

Просвета.

ОДГОВОР

Госп. **Јовану З. Медурићу**

на критику, која је изашла у 236., 273. и 276-ом броју „*Браника*“ на моје „*Наставно Градиво из мађарског језика* за III. разр. основних српских школа по начину „*директном*“, — „*непосредном.*“

1. Г. Медурић расветљава улогу „*директног*,“ — „*непосредног*“ начина при изучавању страних језика примером: „Чедо мајчино никада није видело књиге, мати му је сад показала и рекла: књига! И њезин малишан зачуђено и озбиљно рече: књига! Мати му није могла тумачити, јер он нити је имао појма о књизи, нити је ту реч на ком другом језику пре научио, он се у „један мах, обогатио и једним појмом и једном речи.“

Када би „*директан*“ начин, при присвајању мађарског језика у српској нам школи ту улогу играо, то би значило, **да је мађарски језик, у српској основној школи исто. што и језик матере**, т. ј. да деца **и путем мађарског језика** добијају **нове појмове.** Али то тек неће ни г. Медурић потписати?! То је ствар матерњег језика — српског. а мађарски језик у српској школи има сасвим другу циљ. Мађарски језик имају деца присвојити путем говора и то на темељу деци већ **познатих појмова**, јер деца у својој 7-ој години већ доста појмова донесу собом у школу на своме матерњем језику.

Дакле као што рекох: мађарски језик имају деца присвојити путем говора, и то на темељу деци већ познатих појмова.

Овде нам се и случајно намеће питање: путем каквог говора, српског или мађарског?... Без сумње само путем мађарског говора.

Па којим се је начином то постизавало у нашим срп. школама до данас, а којим ће се постизавати и у будуће?

До данас постизавало се је, а и од данас ће се то постизавати: *везивањем на матерњем језику познатих појмова са називима мађарским.*

Пут и начин, по коме се до данас то везивање спровађало у нашим срп. основним школама био је овај по „Руководству“ А. П. Зуба:

Учитељ је показао куглу и рекао: шта је ово? Деца су одговорила српски: то је кугла. Учитељ: Кугла се каже мађарски: a golyó. Учитељ: Како се каже мађарски кугла? Деца: Кугла се каже мађарски: a golyó.

Погледајмо сада какав се је душевни процес збио овде код деце!

Предочењем предмета пробудио је учитељ код деце душевну слику, затим српски назив показаног предмета. После тога везао је дечију душу за следећу српску реченицу: *Кугла се каже мађарски...* и тек је затим дошла мађарска реч: *a golyó.* Да овај начин умара како душу деце, тако и физичну снагу наставника, те код деце рађа одвратност према предмету у опште, а код наставника вољу на издржљив рад, о томе је уверен свако, које бар 2—3 године радио практично, у школи.

Зашто? С тога, *што су деца учила мађарски језик на српском језику.*

Српски језик присваја дете од матере помоћу језика матере, а мађарски језик такође помоћу језика матере у толико, *у колико мађарске називе појединих појмова, које деца на матерњем језику већ познају, везују за познате појмове, стечене на матерњем језику,* **и то одмах „непосредно“**, али никако **путем и помоћу разговора**, *на матерњем језику, већ на језику* **мађарском.**

А како то бива? Наставник — помоћу очигледне наставе — приказује деци познате појмове и одмах, „*непосредно*“, „*директно*“ придодаје мађарске називе истих појмова и тражи, да и деца исте називе понове, те их у томе дугим и непрекидним вежбањем учвршћује. Пример, који сам приказао како се обрађује у нашим школама по до садањем начину, а по „Руководству“ А. П. Зуба, приказаћу овде, како би га ја присвојио са мојом децом по начину „директном“ — „непосредном.“

Пошто деца већ имају појма о кугли на своме српском језику, то ћу за тај појам само везати мађарски назив, *без икаквог сувишног говора,* као: **показем деци куглу,** (деца ју познају, само јој мађарски назив још не знају), **и више пута рекнем: golyó, golyó, golyó. Затим одмах питам: mi ez (az)?**... Ко — год не верује, нека опроба, видеће, — да ће 90% = та деца одмах и без икаквог затезања, радо и са разумевањем, одговорити сами: ez (az) golyó.

Ово је улога — дакле — „директног“ начина у нашим школама, а никако да деца **путем њега нове појмове стичу,** те држим, да је „*Руководство*“ А. П. Зуба далеко од њега, и до-год се по њему буде изучавао, односно присвајао мађарски језик, сумњам да ће и један наставник доћи до жељеног успеха, ма колико савестан и вредан био, ма колико своју снагу утрошио буде.

(Наставиће се.)

Књижевне вести.

„Омладински Гласник“.

Изишао је „*Омладински Гласник*“. Свеска I. за јануар 1905. Садржина: На почетку друге године. † С. Л. Лазић: Задаћа и организација омладине. М. Семјан: Срп. акад. омладина и београдски збор. Народне књижнице у Словенаца. Омладински преглед: Српско академско друштво „Зора“ у Бечу. Рад у словеначком академском друштву „Slovenijі“ у Бечу. „Српски Соко“ у Бечу. Програм словеначкога академског друштва „Slovenije“ у Бечу. Резолуције против угарске владе. Друштво за помагање сиромашних Срба ђака на великим школама у Бечу. Омладински зборови и прва југословенска уметничка изложба у Београду. Савез чешко-словеначког студенства. О српској богословској омладини у Карловцима. Омладински рад на разним странама. Извештај о раду „Кола младих Срба“ у години 1903./4. Писмо из Прага. *Народно образовање:* Српска народна књижница у Гор. Товарнику (Срем). О српским народним књижницама. *Оцене и прикази*: Демократска библиотека 1.: Солидарност, написао Леон Буржоа. *Разно:* Читуља. Личне вести. Задругарство на великим школама. Гимназија у Сарајеву. Чешка школска Матица. Издаје: *Дружина „Омладинског Гласника“*. Изилази једанпут месечно, (у половини месеца). Цена је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину, Црну Гору 5 К. За учитеље и ђаке 4 К. За Србију и све остале земље 6 франака. За учитеље и ђаке 5 франака. Адреса: Omladinski Glasnik Wien VIII., Skodagasse 16.

Препоручујемо српској публици овај лист наше омладине.

ваздан. Соко! скувај брзо чај, и реци Јовану, нека донесе једно одело покојног господина, да се пресвуче млади господин. И професор је јако покиснуо, но њему је сад лако, греје га љубав! Ала сте чудни ви мушки! Један се отима рукама и ногама да одбрани своју слободу, а други гори од нестрпљења, да је што пре изгуби. Кад је добио њено писмо у коме му беше јавила за полазак у Беч, преклињао ју је, да то не чини, но кад све то ништа не поможе, дође са̂м у задњем часу. Ах, драги мој, какво је уживање гледати њихову срећу! Ходи да их видиш, можда је прилепчива!«

»Хвала, дођићу сутра, поноћ је превалила, а изгледам ужасно!«

»Како год хоћеш! Може бити да је и боље тако. Врати се брзо кући, ход ће те загрејати, кад љубав није могла. Иди, лези и преспавај. До виђења, сутра!«

Кад је био већ на улици чуо је теткин звонак глас и то га је сасвим растрезнило. Љубавни занос распрснуо се као мехурић на лаком поветарцу. Светлост, што је за часак у души му сијнула, угасила се, обузе је опет пустош — мрак.

Но само стрпљења. Знао је из искуства да такви потреси нису дуга века. Да после мрака долази опет сунце сјајно.

Киша је стала, облаци се почеше разилазити, а по гдекоја звездица промаљати. Магла се спушта на ливаде, јутарњи поветарац тера је несташно пред собом. Иза дрвећа се помаља златна пруга... Зора је... скоро ће сијнути сунце!...

Неколико часова касније послао је Вења ове редке у Напуљ:

Драги пријатељу! Примио сам твоје последње писмо, и прихваћам радо твој позив. У мало што ми се пут није осујетио, али сам срећно избегао опасност, јер сам дошао »доцкан!«

Трговина.

Храна.

Нови Сад. 16. фебруара. 1905.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	19 К	60	п.
Жито ново друге каквоће	19 „	—	„
Наполица стара	18 „	—	„
Зоб	14 „	—	„
Јечам нови	14 „	20	„
Кукуруз стари окрњен	15 „	60	„
Кукуруз нови окрњен	14 „	60	„
Клипови	— „	—	„
Пасуљ бели нови	26 „	—	„
Пасуљ жути нови	26 „	—	„
Вика	— „	—	„
Мухар	— „	—	„
Проја	— „	—	„
Вуна	100 „	—	„

Све од 100 клгр.

Марва, свињи и живина.

Нови Сад, 16. фебруара 1905.

Волови по кили	50—54	п.
Свињи тешки по кили	80—82	„
„ средњи „ „	72—76	„
„ лаки „ „	60—64	„
„ мршави пар	70—74	„
Теоци „ „	80—92	„
Јагњци „ „	88—92	„
„ по пару	22—24 круна	„
Кљукане гуске по кил.	1 круна 30	пот.
Јаја 5 ком.	40	пот

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

†

С болом у души извештавамо сроднике и познанике, да ћемо нашој милој и никад непрежаљеној матери односно сестри

Ани

удова **Ђуре** пл. **Јовановића**

кр. срп. капетана,

давати годишњи помен сад у суботу 19. фебруара (4. марта) у 11 сати пре подне у св. Николајевској цркви у Новом Саду.

Лепосава пл. **Јовановић**
кћи.

Марија пл. **Јовановић**
сестра.

97 1—2

ОГЛАСИ.

Дипломиран грађевинар.

Бан Хрватске, Славоније и Далмације именовао је

г. Фрању Пацовског,
зидарског и дунђерског мајстора
у Карловци,

оспособљеним мајстором — градитељем за сваке врсте грађевних радња по §-у 2. обртног закона. 95 1—1

За вођење
КЊИГОВОДСТВА

на српском или немачком језику, као и за српску и немачку трговачку кореспонденцију, нуди се теоријски и практички спремљено лице **за Нови Сад од 5 сати после подне, а недељом и свецем за цело после подне.**

Понуде на администрацију „Браника“ под **„Књиговођа“.**

Творница српских црквених утвари

Луке Х. Алексијевића

у Новом Саду.

Препоручује! једном речју, све потребите црквене утвари и све свете иконе. — Вештачки везе златом и свилом **плаштанице, барјаке** и **заставе** за певачка и сва друга друштва.

Израђује и позлаћује **иконостасе, Христове гробове** и т. д. и т. д. — Има најфиније **праве руске златне** и **свилене** брокате за одежде, барјаке и литије; на захтевање шаље мустре, цртеже и ценовник. 63 15—

Целокупне медицине

Др. Миладин Свињарев

лечник

настанио се у **Н. Саду** и прима болеснике пре подне од 9—11, после подне од 2—4.

Лебарска улица бр. 47.

59 10—10 **(у кући др. Лазе Станојевића).**

Натечај.

Код **Штедионице у Ст. Пазови** упражњено је место

књиговође

са платом од **К 2500** — којему ће се плата по способности и повисити.

Молбенице, заједно са свима прилозима о способности компетента, имају се **до 1. (14.) марта 1905.** послати на долепотписаног.

У Ст. Пазови 9. (22.) фебруара 1905.

Н. ПЕТРОВИЋ,
управитељ.

90 3—3

„Тинктол“

(Заштићена реч бр. 232.)

је идеално средство за бојадисање косе, које средство власима на глави и у бради за неколико минута *стално* даје млађани сјај, природну првобитну боју: смеђу, загасито-смеђу, угаситу или црну.

ТИНКТОЛ је сасвим нешкодљив препарат, састоји се само из једне течности, која се на *врло прост* начин употребљава.

При наруџбини ваља означити боју (плаву до смеђе или црну). Цена је 1 флаши са тачним упутством за употребу К 3. — Шаље дневно поштом произвођач: **Friedrich Radda,** Apotheker, Panesova. Стално стовариште у Будимпешти код **Jos. v. Török,** Apotheker, Königsgasse 12.

80 6—60

ПРАВЕ СРЕМСКЕ ШЉИВОВИЦЕ,

гарантирано чисте, у свакој количини и јачини, овогодишње, може се добити код потписанога.

Такође разашиљем и у флашама шљивовицу, паковану у свакој количини и величини у демијонима било поштанским или железничким пошиљкама.

Пошто путнике не држим, то с тога свакоме на захтевање шаљем мустре бадава.

Душан Тодорић,
пециво сремске шљивовице
Стара-Пазова (Срем).

525 43—50

НЕ ОБИЋИМО СВОГА!

Д. ЈАСНИЋ, *Нови Сад*, житна пијаца бр. 16.

Велико стовариште **пољопривредних машина** чешке фабрике и **шиваћих машина** немачког фабриката, као и техничких ствари, потребних за машине: *зејтина* за машину и цилиндар, тавота-*масти*, *кајиша*, *шина* за бубањ, *ниш-нова*, *плашни*, *шнала*, узаних и ширих *кајиша* за шивење, жутог *дроша*, *кучине*, *вула* и т. д.; *пољава*, *врећа*, децимал- и баланц-*каншарева*, челичних *глава за плугове*, гвоздених *плугова* разне сорте; нарочито ове године јако тражених *сечки* имам најбоље сорте, а по јефтину цену.

Да сам до данас савесно и тачно а умереном ценом све моје пошт. муштерије послуживао, доказ је, што су се за ово кратко време одазвали неколико стотина, који су један другог препоручивали и не могу пропустити, а да се јавно не захвалим искреној браћи Бачванима, Сремцима, Банаћанима и Словацима, и молим их, да и у будуће **своји свога у заштиту узму** и један другог мени шаљу, а ја ћу свагда као и досад знати и оправдати то поверење.

Уједно лепа хвала на сећању Високопречасном господину Георгију **Марјановићу,** архимандриту манастира Кувеждина, који је потребне машине код мене узео, као и пречасном господину, оцу игумну Сави **Орловићу**, настојатељу манастира Јаска, те молим, да и остала Високопречасна господа манастирска не забораве на мене.

Желећи од Бога здравље и родну годину, бележим се са српским братским поздравом и велештовањем 89 2—20

Д. ЈАСНИЋ.

По високој ко. земаљској влади проглашена лековитом водом рудницом

чиста алкаличко-муриатичка

апатовачка киселица

није само најбоље и најздравије

столно пиће,

већ је и најкорисније и најгласовитија

лековита вода

која је од првих лечничких ауторитета препоручена и делује ненадкриљиво код болести **желудца, плућа, гркљана,** разних **катара, астме, мехура, каменица, хемороида** (златне жиле), **натеклих и зрнатих јетара, жгаравице** и разних **женских болести.**

Одликована са 13 златних и сребрних колајна.

„Управитељство врела Апатовачке киселице“
ЗАГРЕБ, ИЛИЦА бр. 17. 101 68—100

Добива се у свим лекарнама, трговинама мирођија, рестаурацијама и гостионама.

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Браник“.

Штампарија деоничарског друштва „Браника.“